

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

МАТЕРІАЛИ

**МЕТОДОЛОГІЧНОГО WEB-СЕМІНАРУ
«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(ПРАКТИКА, ДОСЛІДЖЕННЯ, МЕТОДОЛОГІЯ)»
25–28 листопада 2014 р.**

м. Біла Церква – 2014

Інклюзивна освіта: проблеми та перспективи (практика, дослідження, методологія) : матеріали методологічного web-семінару (25–28 листопада 2014 р.) / Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Біла Церква: ІПО ІПП ДВНЗ «УМО», 2014. – 144 с.

Редакційна колегія: Торба Ю.І., канд. пед. наук, доцент; Верченко Н.В., канд. біол. наук; Пашкова Н.В., канд. пед. наук, доцент; Торба Н.Г. канд. психол. наук; Балабанова К.Є., канд.пед.наук.; Коваль Л.Є.; Харагірло В.Є.

У збірнику подано матеріали методологічного web-семінару Інклюзивна освіта: проблеми та перспективи (практика, дослідження, методологія). Висвітлюються актуальні проблеми формування та розвитку інклюзивної компетентності педагогічних працівників; розкриваються історичні витоки інклюзивної освіти, основні вектори розвитку інклюзивної освіти на сучасному етапі в Україні, психологічні аспекти інклюзивної освіти у навчальних закладах.

Збірник становить інтерес для науковців, педагогічних працівників вищої школи, керівників, методистів, педагогів системи післядипломної освіти, практичних психологів.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та стиль викладу основного матеріалу

*Затверджено вченою радою
Інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти» НАПН України
(протокол № 8 від 28 листопада 2014 р.)*

Адреса: вул. Гетьманська, 94, м. Біла Церква, 09117
Тел./факс: (0456) 39-15-26
E-mail: dipodist@mail.ru.
Сайт: www.ipodn.ua

© ІПО ІПП ДВНЗ «УМО» НАПН України, 2014

Ленда Ірина Григорівна

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА – НА ШЛЯХУ ДО ТОЛЕРАНТНОСТІ

Малюта Анна Михайловна

РЕАЛИЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ ОБРАЗОВАНИЯ: ЗАРУБЕЖНИЙ І
ОТЕЧЕСТВЕННИЙ ОПЫТ

Миронова Світлана Петрівна

КАФЕДРА КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСЕРЕДОК
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗІЇ

Пашкова Наталія Владимировна

ВОСПИТАНИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ

Прокоф'єва Олеся Олексіївна

Алхіменко Ольга Ігорівна

ПІДХОДИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Черноморець Валентина Василівна

ІНКЛЮЗІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

СЕКЦІЯ «СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ УЧНІВ І ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ»

Бударова Леся Василівна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З УЧНЯМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Войтко Валентина Володимирівна

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Войченко Ольга Євгенівна

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ

Корниєнко Евгений Андреевич

СПЕЦИФИКА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ УЧЕНИКОВ И ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ В УСЛОВИЯХ ІНКЛЮЗИИ

Мацюк Оксана Петрівна

ЗАДАЧІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Присяжнюк Валентина Юріївна

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Прокоф'єва Олеся Олексіївна

Мартинюк Анастасія Геннадіївна

ПОЧУТТЯ ПРОВІНИ У ГЕШТАЛЬТ-ТЕРАПІЇ, ЯК ЧИНИК ФОРМУВАННЯ ПСИХІЧНИХ
ПОРУШЕНЬ

Сидоренко Тетяна Іванівна

РІЗНОВИДИ МЕТОДИК, ПОПЕРЕДНИКИ, ПОСЛІДОВНИКИ

Тютюнник Вікторія Євгенівна

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАУРОЧНОЇ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ДІТЬМИ З
ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»

Висоцька Людмила Євгенівна

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

- умение полагаться на свой опыт, разум и чувства, а не на мнение других людей, традиции или условности, позиции авторитетов;
- открытое и честное поведение во всех ситуациях.
- способность брать на себя ответственность, а не уходить от нее;
- приложение максимума усилий для достижения поставленных целей;
- умение замечать и, если в этом есть необходимость, преодолевать сопротивление других людей.

ВЫВОДЫ. Совместное (инклюзивное) обучение признано всем мировым сообществом как наиболее гуманное и наиболее эффективное. Система инклюзивного образования включает в себя учебные заведения среднего, профессионального и высшего образования. Ее целью является создание безбарьерной среды в обучении и профессиональной подготовке людей с ограниченными возможностями. Инклюзивное (включающее) образование дает возможность всем учащимся в полном объеме участвовать в жизни коллектива детского сада, школы, института, в дошкольной и школьной жизни.

Инклюзивное (включающее) образование направлено на развитие у всех людей способностей, необходимых для общения. Воспитание толерантности позволяет дать всем учащимся возможность наиболее полноценной социальной жизни, наиболее активного участия в коллективе, местном сообществе, тем самым обеспечить наиболее полное взаимодействие, помощь друг другу как членам сообщества.

Список использованной литературы

1. Асмолов А. Историческая культура и педагогика толерантности // Мемориал. 2001., №24, с.61-63.
2. Семина Л.И. Учимся диалогу. Толерантность: объединения и усилия. // Семья и школа. 2001. №№11-12, с. 36-40.
3. Степанов П. Как воспитать толерантность? // Народное образование. 2001 № 9, 2002 № 1.
4. Родионов В.П., Ступицкая М.А., Кардашина О.В. Я и другие. Тренинг социальных навыков. Ярославль, Академия развития, 2001.
5. Ризрдон Бетти Э. Толерантность - дорога к миру. М., 2001.
6. Степанов П. Как воспитать толерантность? // Народное образование, 2001, № 9; 2002, № 9.
7. Об организации работы по реализации федеральной целевой программы "Формирование установок толерантного сознания и профилактика экстремизма в российском обществе (2001 - 2008гг) ". Приказ Министерства образования 01.10.01 № 3250. // Вестник образования 2001, № 20.

Прокоф'єва Олеся Олексіївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології, Мелітопольський державний педагогічний університет
Алхіменко Ольга Ігорівна, студентка 3 курсу, спеціальності «Практична психологія», Мелітопольський державний педагогічний університет

ПІДХОДИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Згідно з ЮНЕСКО інклюзивне навчання – це «процес звернення і відповіді на різноманітні потреби учнів через забезпечення їхньої участі в навчанні, культурних заходах і житті громади та зменшення виключення в освіті та навчальному процесі». Метою

інклюзивного навчання є покращання навчального середовища, в якому вчитель і учні відкриті до різноманіття, де гарантується забезпечення потреб учнів і повага до їх здібностей та можливостей бути успішними.

Згідно з Концепцією розвитку інклюзивної освіти, інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

В Україні інклюзивне навчання: ґрунтується на правах людини і принципах рівності, спрямоване на всіх дітей і дорослих, особливо тих, хто є виключеним з загальної системи навчання, це процес усунення бар'єрів в системі освіти та системі підтримки.

З прийняттям Конвенції ООН про права людей з інвалідністю було визнано єдиний підхід до трактування цього поняття: «інвалідність є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми з інвалідністю та перешкодами у стосунках і середовищі. Інвалідність – поняття яке еволюціонує». Конвенція прописує динамічний підхід, що дозволяє певні адаптації із збігом певного проміжку часу та в різних соціально — економічних обставинах.

В Україні в інклюзивному класі можливості створюються для всіх учнів з тим, щоб вони навчалися разом. Інклюзивне навчання не розділяє учнів у класі. Всі діти отримують користь від інклюзивного навчання. Воно дозволяє їм: розвивати індивідуальні сильні сторони і таланти, приймати всіх дітей без виключення в загальноосвітню шкільну систему і суспільство, працювати над досягненням індивідуальної мети беручи участь в житті громади та їхнього класу, залучати батьків в процес навчання і життя школи, розвивати культуру поваги і належності до школи, мати можливість навчатися і поважати різні здібності інших, створювати дружні стосунки з іншими дітьми, позитивно впливати на школу, громаду та поважати різноманіття та включення на більш широкому рівні.

З метою впровадження інклюзивного навчання, в Україні приймають всіх дітей до загальноосвітніх шкіл та шкільного життя, створюють навчальні цілі згідно індивідуальних можливостей кожної дитини беручи до уваги, що діти можуть мати різні навчальні цілі, але навчатися разом в класі, переобладнають школи і класи з тим, щоб вони зосереджували увагу на потенціалі кожної дитини, сприяють сильному лідерству в особі директора школи і адміністрації, сприяють підготовці вчителів, які ознайомлені з різними методами викладання, підтримують виважене ставлення до батьків, особливо до мрій батьків та цілей щодо майбутнього їхніх дітей.

Освітня система в Польщі побудована таким чином, що від самого народження неповносправна людина включена в систему навчання і виховання поряд зі здоровими людьми. У цих закладах навчаються діти з обмеженнями різного роду: фізичними відхиленнями, вадами зору, слуху, з різним ступенем психічних відхилень (наприклад, спеціальна група дошкільної установи).

Загальним для цих осередків є специфічна побудова приміщень: вхід обладнаний пандусами для дітей з порушенням опорно-рухового апарату, які використовують під час пересування інвалідний візок, милиці, тростинки чи інші засоби; широкі двері та бильця спрощують пересування; також передбачено окремі туалетні кімнати для дітей з особливими потребами. В лекційних та ігрових кімнатах парти та меблі розташовані таким чином, щоб і дітям, і координатору було зручно сприймати навчальний матеріал та пересуватися. Наявні реабілітаційні та терапевтичні кімнати для занять фізкультурою та лікувальних вправ. З кожною дитиною працюють за особливим індивідуальним навчальним планом, що є основним документом, який вміщує детальну інформацію про стан здоров'я і послуги, які повинна отримати дитина з певними освітніми проблемами. Учні інтеграційних класів беруть активну участь у житті школи: конкурсах, змаганнях, подорожах та відпочинку. Кожна установа має психолога, логопеда, реабілітолога та методиста. Вчителі, крім основної спеціальності, отримують додаткову освіту у вищих навчальних закладах.

Спонсорами таких закладів виступають Міністерство Освіти, Європейська Унія, громадські та юридичні організації та фірми, які надають можливість придбати специфічне обладнання для вихованців.

На разі в нашій державі також створені експериментальні інклюзивні школи. З 2003 року розпочато програми «Через освіту до соціальної інтеграції», «Інклюзивна освіта в Україні – шлях до дій», «Впровадження інклюзивної освіти в Україні», «Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». Метою проектів є вивчення та аналіз проблем освіти та професійної реабілітації людей з інвалідністю, моніторинг діяльності системи спеціального та інтегрованого навчання інвалідів.

Список використаної літератури:

1. <http://www.education-inclusive.com/shho-take-inklyuziya/>
2. Програма: «Через освіту до соціальної інтеграції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naiu.org.ua>
3. Перфільєва М.В. Впровадження інклюзивної освіти в Польщі та Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/perfileva-m-v-vprovazhennya-inklyuzivnoyi-osviti-v-polschi-ta-ukrayini/>

Черноморець Валентина Василівна,

завідувач сектору моніторингу й оцінки превентивної освіти дітей і молоді відділу моніторингу освітніх процесів відділення моніторингових досліджень освітньої галузі Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України

ІНКЛЮЗІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Все більше інноваційних підходів до навчання та виховання дітей з особливостями розвитку пропонується останнім часом. Незалежно від соціального стану, національної або конфесійної приналежності інклюзивна освіта надає можливість кожній дитині задовольнити свої потреби у розвитку та реалізувати своє право на отримання освіти, відповідно рівню розвитку.

Підхід, що є заснованим на соціальній моделі інвалідності, широко розповсюджено у розвинутих економічних країнах. Цінності соціальної справедливості, які дозволяють розвивати потенціал усіх громадян через доступ до рівної освіти незалежно від здібностей та потреб, поважати відмінності та знаходити підстави для співробітництва, знаходять там все більше значення. В свою чергу, еволюція спеціальної освіти пройшла декілька етапів – від навчання в закритих, інтернатних навчальних закладах, згідно з концепцією функціонального підходу, - до інтегрованого навчання в традиційних навчальних закладах та практики інклюзивної (включеної) освіти, згідно із соціальною моделлю інвалідності. Історична роль інтеграції – в руйнуванні стереотипів та переміщенні дітей із спеціальних закладів до шкіл за місцем проживання, а також в адаптації системи загальної освіти до потреб учнів з особливими потребами. Інклюзія є продуктом подальшого розвитку системи освіти для учнів з обмеженими можливостями здоров'я, тому передбачає більшу гнучкість у підходах до навчання.

В сучасній Україні система освіти також переживає певні зміни. Різні навчальні заклади трансформуються під впливом урядових реформ та ринкової економіки. При цьому актуалізуються цінності інклюзивної освіти, хоча суспільна думка з цього складного питання далеко не однорідна. Спеціальна освіта зазнає серйозних потрясінь у вигляді скорочення